

Openingstekst: Psalm 19:8b

De richtlijn van de Eeuwige is betrouwbaar;
wijsheid voor de eenvoudige.

Lezing: I Korintiërs 1:18-25 (NVB 21)

De boodschap over het kruis is dwaasheid voor wie verloren gaan, maar voor ons die worden gered is het de kracht van God. Er staat namelijk geschreven: 'Ik zal de wijsheid van de wijzen vernietigen, het verstand van de verstandigen zal Ik tenietdoen.' Waar is de wijze, waar de schriftgeleerde, waar de redenaar van deze wereld? Heeft God de wijsheid van de wereld niet in dwaasheid veranderd? Want zoals God in zijn wijsheid bepaalde, heeft de wereld Hem niet door haar wijsheid gekend, en daarom besloot Hij hen die geloven te redden door de dwaasheid van onze verkondiging. De Joden vragen om wonderen en de Grieken zoeken wijsheid, maar wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Joden aanstootgevend en voor de andere volken dwaas. Maar voor wie geroepen zijn, zowel Joden als Grieken, is Christus Gods kracht en wijsheid, want het dwaze van God is wijzer dan mensen, en het zwakke van God is sterker dan mensen.

Overweging

Kent u het verhaal van de drie kikkers? *Drie kikkers waren in een emmer vol melk gevallen. Het lukte hen niet daar uit te komen. De eerste kikker zei: 'De situatie is uitzichtloos. Maar eigenlijk wilde ik al langer afscheid nemen van dit zondige kikkerlichaam'. Hij haalde zijn schouders op en verdronk. De tweede kikker zei 'God zal ingrijpen'. Hij vouwde vroom zijn voorpoten en verdronk. De derde kikker had geen idee wat hij doen moest, maar door een onlogisch gevoel van wanhopig vertrouwen bleef hij doelloos rondspartelen, totdat de melk boter werd en hij zonder moeite uit de emmer kon klauteren.*

Wat is hier wijsheid? In veel wijsheid moet je het leven nemen zoals het is, in alle eenvoud. Vooral in de oude Chinese wijsheid kom je dit tegen, want ingrijpen kan meer schade berokkenen dan niet ingrijpen. Daar zit heel veel in, maar het kan ook leiden tot gemakzucht. Vroomheid kan heel vreedzaam zijn, maar ook gemakzuchtig. Moet je dan activist worden? Maar wat heeft dat met wijsheid te maken? Meestal niets. Wat rondspartelen is nog geen activisme. Bij die kikker betekent rondspartelen wanhopig blijven hopen en vertrouwen; het lijkt volstrekt zinloos. Het doet me denken aan het verhaal van de vijf wijze en vijf dwaze meisjes. De vijf wijze meisjes waren eigenlijk zo dwaas, dat ze eindeloos bleven afwachten. En de vijf dwaze meisjes waren verstandig, want ze bleven niet zinloos afwachten en keerden naar huis terug. Wat wijs is kan dus dwaas blijken en wat dwaas is kan wijs blijken.

In de brief die we lezen citeert Paulus nogal wat teksten uit Jesaja. Daar lees je zomaar overheen. In vers 19 citeert Paulus Jesaja 29:14 uit de LXX (Septuaginta), waar Jesaja oproept om tegen de dreigende macht van Assyrië niet een bondgenootschap met Egypte te zoeken, maar op God te blijven vertrouwen, dus afwachten. Politici die in de tijd van Jesaja opriepen tot een verbond met Egypte hebben het land de afgrond in geholpen. Anders gezegd: allerlei politieke wijsheid en activisme kan ook gevaarlijk uitpakken. Wie zich sterk maakt, kan ten gronde gaan, want je hebt de toekomst niet in eigen hand, ook al beweer je dat. Je lost een crisis niet op door stoer te doen, ook in de politiek niet.

Demonstraties kunnen averechts werken. (Je kietelt jezelf er mee). Bij Paulus heeft wijsheid met vertrouwen te maken, met vertrouwen op God, hoe vruchteloos en dwaas dat ook lijkt.

De ontdekking van Paulus is, dat je kan leven uit verzoening en genade. De vroegtijdige en vernederende dood van Jezus aan het kruis krijgt een volkomen onverwachte wending door de ervaring van de opstanding. Dat schept nieuwe hoop en een nieuwe toekomst. De dwaasheid van het geloof in het kruis heeft ook meer bereikt dan allerlei machtspolitiek of religieus wetticisme. Daarom kan dwaasheid soms wijzer zijn dan allerlei wijsheid. Eigenlijk heel grappig, dat Paulus hier over Gods' dwaasheid spreekt. Een revolutionaire opmerking. Dat kom je nergens tegen in de godsdienst-geschiedenis. We geloven in de kerk dus in een God die dwaas kan zijn.

Hiermee kom ik op iets wat voor mij heel belangrijk is. Ik associeer God niet met macht of verborgen beleid, maar met scheppingskracht en herscheppingskracht. Scheppingskracht zie je doordat telkens weer nieuwe levensvormen opduiken, hoe ook. En herscheppingskracht zien we o.a. in het doel van verzoening en genade: een nieuw mens worden en nieuwe verhoudingen scheppen. "In bomkraters bloeien weer bloemen", zei de Vietnamese monnik Thich Nhat Hanh tijdens de Vietnamoorlog. Dat betekent niet, dat die bommen bedoeld waren of nodig waren, maar dat de dood niet het einde is van het leven. Er bloeit altijd weer iets nieuws op. Als je door allerlei ziekte en tegenslag heen toch weer je leven weet op te bouwen, dan is dat herscheppingskracht. Daar zoek ik God. Blijven vertrouwen is dan een teken van wijsheid. De derde kikker bleef spartelen, al was dat in het begin gewoon wanhopig zinloos, maar uiteindelijk kwam hij er weer bovenop, anders dan voorzien of bedacht. Wat dwaas en zinloos lijkt, kan heel verstandig blijken. Zo kan je je ook verzoenen met het onvermijdelijke.

Dit staat tegenover de ideologie van de maakbaarheid. Dat je je eigen toekomst kan maken en dat je altijd succes kan hebben. Hoeveel mensen zijn hieraan kapotgegaan? Misschien ook wel onder u? Het gaat ook niet om een passieve gelatenheid, hoe vroom ook verpakt. Heel veel in het leven hebben we niet echt in eigen hand. Je kan God of de regering of de samenleving van alles verwijten als het niet goed gaat. Maar wat bereik je met je verwijten? Nog meer boosheid, nog meer verdriet? Maar je kan wel binnen je eigen mogelijkheden blijven spartelen. Blijven vertrouwen op verzoening en genade en blijven hopen en vertrouwen op een nieuwe nog onbekende toekomst, dat geeft je een innerlijke kracht. Die dwaasheid ziet Paulus als wijsheid.

In sommige psalmen (14 en 53) ben je een dwaas als je niet gelooft in God. Maar tegenwoordig ben je eerder een dwaas als je nog wel gelooft in God. Maar als je God niet ziet als een projectmanager (die alles regelt), maar als innerlijke kracht, schepping en herschepping, dan is je toewijding helemaal niet zo dwaas, eerder inspirerend. Als God soms dwaas is, volgens Paulus, dan mogen wij ook wel eens dwaas zijn, want we zijn toch geschapen naar Gods beeld? Heerlijk ontspannend.

Mijn slottekst straks is: *De hemel en de aarde kunnen lang leven, omdat ze niet voor zichzelf leven*, aldus Tao wijsheid. Je niet laten leiden door de maakbaarheidsideologie, die zo kenmerkend is voor deze tijd (en waar je doodmoe van kan worden), maar je laten leiden door het vertrouwen, dat er altijd wel weer toekomst is, misschien heel anders dan we hoopten en dachten. Dat is voor mij wijsheid. Ook in bomkraters kunnen weer bloemen bloeien.

Amen.

Slottekst: Lao Tse: (als je jezelf najaagt is je leven altijd tekort)

De hemel en de aarde kunnen lang leven,
omdat ze niet voor zichzelf leven.

Uit: Tao wijsheid, pag.112